

Brussel, 27 januari 2025
(OR. en)

5638/25

COHOM 11
COPS 44
CONUN 17
COASI 16
MAMA 24
COAFR 24
DEVGEN 15
CFSP/PESC 160

RESULTAAT BESPREKINGEN

van:	het secretariaat-generaal van de Raad
d.d.:	27 januari 2025
aan:	de delegaties
Betreft:	Conclusies van de Raad over de prioriteiten van de EU in de VN-mensenrechtenfora in 2025

De delegaties vinden in de bijlage de conclusies van de Raad over de prioriteiten van de EU in de VN-mensenrechtenfora in 2025, die de Raad tijdens zijn 4075e zitting, op 27 januari 2025, heeft goedgekeurd.

Conclusies van de Raad over de prioriteiten van de EU in de VN-mensenrechtenfora in 2025

1. **Mensenrechten** zijn universeel, ondeelbaar, onderling afhankelijk en onderling verweven, of het nu gaat om burgerlijke, culturele, economische, politieke of sociale rechten. Ze zijn essentieel voor de menselijke waardigheid, gelijkheid, democratie, vrede en duurzame ontwikkeling. Vrede en welvaart en de verwezenlijking van de duurzameontwikkelingsdoelstellingen gaan hand in hand met de eerbiediging van de rechtsstaat en de mensenrechten. Conflict en geweld zijn al te vaak het gevolg van het ontzeggen van mensenrechten, en de geschiedenis leert ons dat we onze eigen vrijheid alleen echt kunnen beschermen als we de vrijheid van anderen beschermen.
2. De Europese Unie herbevestigt haar onwrikbare inzet voor de universele eerbiediging, bescherming en toepassing van de mensenrechten voor iedereen, overal. In 2025 zal de EU de mensenrechten krachtig blijven handhaven, verdedigen en bevorderen als prioriteit van haar extern optreden, en elke kans in internationale fora aangrijpen om het ondergraven van de mensenrechten tegen te gaan.
3. De EU zal een krachtig standpunt blijven innemen en een voortrekkersrol blijven spelen bij het handhaven en bevorderen van de naleving van het internationaal recht en de mensenrechten, gebruikmakend van haar eenheid om hefboomwerking te bewerkstelligen. In deze tijden van toegenomen conflicten en spanningen, met daarnaast een alarmerende tendens van niet-inachtneming van het internationaal recht, herhaalt de EU haar onwrikbare gehechtheid aan **effectief multilateralisme en aan de op regels gebaseerde internationale orde** met een centrale rol voor de Verenigde Naties, waarin wetten en normen sterker zijn dan conflicten. De EU zal een leidende rol spelen bij de bevordering van de hervorming van het internationale stelsel en de uitvoering van het Pact voor de Toekomst en de bijlagen daarbij, waarin het belang van de mensenrechten nogmaals wordt bevestigd. De EU zal zich verzetten tegen elke poging om verdeeldheid te zaaien of de universele waarden en het internationaal recht te ondermijnen. De EU zal proactief herhalen dat haar standpunten gebaseerd zijn op universele waarden en het internationaal recht, en zich consequent verzetten tegen vijandige narratieven.

4. De EU zal blijven **samenwerken met alle regio's in de wereld** om te luisteren naar de legitieme zorgen van haar partners en om de samenwerking met gelijkgestemde landen in alle regio's te intensiveren. Het is met name van belang om de samenwerking op het gebied van de mensenrechten te verdiepen en verbreden, ook met andere dan de traditionele gelijkgestemde partners, en als bruggenbouwer op te treden. De EU zal haar in 2025 geplande topontmoetingen gebruiken om begrip, gezamenlijk optreden en allianties op het gebied van mensenrechten in internationale fora te bevorderen, en zal regionale mensenrechtenmechanismen blijven steunen.
5. De EU zal alle staten blijven oproepen om volledige medewerking te verlenen aan en zich constructief in te zetten voor het **mensenrechtensysteem van de VN**, waaronder de Mensenrechtenraad en zijn mechanismen, de Derde Commissie, de toezichthoudende verdragsorganen, en VN-agentschappen. De EU benadrukt nogmaals haar onverminderde steun om het Bureau van de Hoge Commissaris voor de mensenrechten onafhankelijk en met voldoende middelen te laten functioneren, en steunt voorts de versterking van het mensenrechtensysteem van de VN. De EU zal alle staten blijven oproepen de VN en haar mechanismen voor toezicht op de mensenrechten onvoorwaardelijk en ongehinderd toegang tot hun grondgebied te verlenen, de Speciale Procedures van de VN en andere mensenrechtenmechanismen van de VN uit te nodigen en hun landbezoeken mogelijk te maken. De EU verheugt zich over de inzet van de Mensenrechtenraad om te zorgen voor efficiënte werkmethoden, en herinnert eraan dat het aan de Mensenrechtenraad is om hierin keuzes te maken. De EU ziet ook uit naar versterkte samenwerking tussen de bureaus van de Mensenrechtenraad en de Derde Commissie om betere synergieën tussen de werkzaamheden van deze organen tot stand te brengen en onnodig dubbel werk te voorkomen. Hoewel de werklast van de twee organen is toegenomen, moeten besluiten over werkmethoden worden genomen op een inclusieve, wederzijds goedgekeurde en zorgvuldig doordachte manier.

6. De EU zal alle instrumenten waarover zij beschikt, waaronder de **wereldwijde EU-sanctieregeling voor de mensenrechten**, blijven aanwenden om verandering in gang te zetten en de mensenrechtensituatie wereldwijd te verbeteren.
7. De EU blijft vastbesloten een einde te maken aan straffeloosheid en ervoor te zorgen dat **verantwoording wordt afgelegd** voor alle schendingen van het internationaal recht, met inbegrip van het recht inzake de mensenrechten en het internationaal humanitair recht overal ter wereld. De EU zal steun blijven verlenen aan onafhankelijk onderzoek naar schendingen van de mensenrechten en van het internationaal humanitair recht, met inbegrip van schendingen die als internationaal misdrijf kunnen worden aangemerkt. De EU betuigt opnieuw haar onwrikbare steun aan het internationale strafrechtstelsel en met name aan het Internationaal Strafhof (ICC), en zal zich ervoor blijven inzetten het Statuut van Rome te handhaven en de onafhankelijkheid en integriteit van het ICC te vrijwaren. De EU zal aanvallen of bedreigingen tegen het Hof, de gekozen overheidsfunctionarissen, het personeel en degenen die met het Hof samenwerken, blijven veroordelen. De EU zal tevens haar volledige steun en inbreng verlenen om te waarborgen dat het Hof en zijn personeel beschermd zijn tegen druk en dreigingen van buitenaf.

8. De EU zal de **gelijkheidsagenda** via alle multilaterale fora krachtig blijven steunen. De EU zal energiek promotie voeren en zich nog meer inspannen voor **gendergelijkheid**, de bevordering en volledige uitoefening van de mensenrechten van vrouwen en meisjes en hun empowerment, conform haar internationale verbintenissen, onder meer door gendergelijkheid op te nemen in haar werkzaamheden met landen en thematische werkzaamheden. In 2025 bestaan de verklaring van Peking en het actieprogramma van Peking 30 jaar, en de 69e Commissie voor de Status van de Vrouw zal de internationale gemeenschap een unieke gelegenheid bieden om haar inzet voor gendergelijkheid, de volledige uitoefening van mensenrechten door alle vrouwen en meisjes en hun empowerment nog eens te bevestigen. De EU zal de 69e zitting van de Commissie voor de Status van de Vrouw met een hoog ambitieniveau benaderen. In een context van toenemende tegenkrachten tegen gendergelijkheid zal de EU blijven samenwerken met al haar partners om de internationale normen en standaarden naar een hoger plan te tillen. De EU zal beklemtonen dat een ambitieuze en transformerende aanpak van de dieperliggende oorzaken en risicofactoren van genderongelijkheid, discriminatie van en geweld tegen vrouwen en meisjes noodzakelijk is. De EU zal er blijven voor ijveren om het genderperspectief volledig te integreren in vredes- en veiligheidsinitiatieven, onder meer door uitvoering te geven aan Resolutie 1325 van de VN-Veiligheidsraad inzake vrouwen, vrede en veiligheid en daaropvolgende resoluties, door de volledige, gelijkwaardige en betekenisvolle participatie en het leiderschap van vrouwen en meisjes bij conflictpreventie en conflictoplossing gedurende de gehele conflictcyclus te versterken. De EU zal elke gelegenheid in alle relevante fora, waaronder de Commissie Bevolking en Ontwikkeling, aangrijpen om deze toezeggingen gestand te doen.

9. De EU zal de preventie en uitbanning van **seksueel en gendergerelateerd geweld**, zowel online als offline, centraal stellen in haar inspanningen. Het gaat daarbij met name om conflictgerelateerd seksueel en gendergerelateerd geweld, huiselijk en intiem partnergeweld, kindhuwelijken, huwelijken op jonge leeftijd en gedwongen huwelijken, vrouwelijke genitale verminking en andere schadelijke praktijken tegen vrouwen en meisjes. De EU zal een samenlevingsbrede aanpak propageren om mannen en jongens te betrekken als bondgenoten en begunstigden bij inspanningen om alle genderongelijkheden weg te nemen, onder meer door discriminerende wetten aan te pakken en discriminerende sociale normen en genderstereotypen te bestrijden. De EU herinnert aan haar toezegging om de gelijke, volledige, effectieve en volwaardige participatie van vrouwen en jongeren, in al hun diversiteit en in alle domeinen van het openbare en politieke leven te ondersteunen, overeenkomstig het EU-actieplan inzake mensenrechten en democratie 2020-2027.
10. De EU zal eraan werken om mensenrechtenschendingen te beëindigen en nieuwe te voorkomen, onder meer door initiatieven ter zake te ondersteunen in de Derde Commissie van de AVVN en de Mensenrechtenraad. De EU zal een leidende rol blijven spelen bij **landspecifieke initiatieven** met betrekking tot Afghanistan, Belarus, Burundi, de Democratische Volksrepubliek Korea (DVK), Eritrea en Myanmar. Zij zal de initiatieven aangaande de Centraal-Afrikaanse Republiek, de Democratische Republiek Congo, Georgië, met inbegrip van de bezette afgescheiden regio's Abchazië en Zuid-Ossetië, Haïti, Iran, Nicaragua, de bezette Palestijnse gebieden, Rusland, Somalië, Sudan, Syrië en de tijdelijk bezette gebieden van Oekraïne, waaronder de Autonome Republiek Krim en de stad Sebastopol, op de voet volgen. De EU zal actief deelnemen aan interactieve dialogen met mandaathouders van Speciale Procedures en aan debatten, om de aandacht te vestigen op mensenrechtensituaties, onder meer in Ethiopië, Sri Lanka en Jemen.

11. De EU zal de misdaden die zijn gepleegd in de context van Ruslands illegale, niet-uitgelokte en ongerechtvaardigde **aanvalsoorlog tegen Oekraïne** in de krachtigste bewoordingen blijven veroordelen, alsook de aanhoudende schendingen door Rusland van het internationaal recht inzake de mensenrechten en het internationaal humanitair recht in Oekraïne, waaronder willekeurige detentie, illegale deportatie, gedwongen overbrengingen, systematische en wijdverbreide foltering, mishandeling, gedwongen verdwijningen, buitengerechtelijke executies, seksueel en gendergebaseerd geweld, executies van krijgsgevangenen, en de opzettelijke militaire campagne tegen de Oekraïense energie- en andere civiele infrastructuur. De EU zal Rusland blijven oproepen een einde te maken aan de onwettige praktijk van deportatie en gedwongen overbrenging van Oekraïense kinderen en hun illegale adoptie. De EU moedigt verdere inspanningen aan om ervoor te zorgen dat verantwoording wordt afgelegd voor alle internationale misdrijven en mensenrechtenschendingen die voortvloeien uit de Russische aanvalsoorlog. De EU steunt de inspanningen voor de oprichting van een tribunaal voor de vervolging van het misdrijf agressie tegen Oekraïne dat de ruimst mogelijke regio-overschrijdende steun en legitimiteit geniet. De EU, als volwaardige deelnemer aan het schaderegister voor Oekraïne, zal blijven samenwerken met de Raad van Europa om een internationaal alomvattend compensatiemechanisme op te zetten. Zij benadrukt haar steun voor de onderzoeken door de aanklager van het Internationaal Strafhof en de verlenging door de Mensenrechtenraad van het mandaat van de onderzoekscommissie voor Oekraïne. De EU is ingenomen met de ratificatie door Oekraïne van het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof als een belangrijke stap in de richting van verantwoordingsplicht en roept ertoe op te waarborgen dat dit volledig wordt doorgevoerd in de Oekraïense nationale wetgeving. De EU zal eisen dat Rusland zijn agressie staakt en alle troepen en militaire uitrusting uit het gehele grondgebied van Oekraïne terugtrekt, en dat het de soevereiniteit, onafhankelijkheid en territoriale integriteit van Oekraïne binnen zijn internationaal erkende grenzen volledig eerbiedigt.

12. De EU zal het structurele stelsel van mensenrechtenschendingen en de systematische, door de staat gesteunde en toenemende binnenlandse repressie, waaronder het gebruik van willekeurige detentie, foltering en andere vormen van mishandeling blijven volgen en veroordelen. De EU veroordeelt het monddood maken van afwijkende stemmen, het maatschappelijk middenveld, de onafhankelijke media en gestigmatiseerde groeperingen in de **Russische Federatie**. De EU zal ertoe oproepen alle politieke gevangenen in Rusland onmiddellijk en onvoorwaardelijk vrij te laten en een einde te maken aan de vervolging van de politieke oppositie. Zij zal bewustwording creëren over het aanhoudend gebrek aan rechtsstatelijkheid, en Rusland oproepen een eind te maken aan zijn repressieve wetgeving en aan het politieke misbruik van de rechterlijke macht. De EU zal er bij Rusland blijven op aandringen volledige medewerking te verlenen aan alle internationale en regionale mechanismen voor toezicht op de mensenrechten en aan alle Speciale Procedures die zich richten op de mensenrechtensituatie in de Russische Federatie.
13. De EU zal de grove, systematische en wijdverbreide mensenrechtenschendingen in **Belarus** krachtig blijven veroordelen. De EU zal er bij de Belarussische autoriteiten op aandringen hun binnenlandse repressie stop te zetten en alle politieke gevangenen onmiddellijk en onvoorwaardelijk vrij te laten en te rehabiliteren. Zij zal de Belarussische autoriteiten blijven aansporen volledig samen te werken met internationale en regionale monitoringmechanismen voor de mensenrechten. De EU zal er bij de Belarussische autoriteiten op aandringen hun betrokkenheid bij de Russische aanvalsoorlog tegen Oekraïne te beëindigen en niet langer migranten voor politieke doeleinden te instrumentaliseren, met medeplichtigheid van Rusland. De EU zal er tevens bij de Belarussische autoriteiten op aandringen de doodstraf af te schaffen en, als eerste stap, een moratorium in te voeren. De EU zal ervoor zorgen dat de verslechterende mensenrechtensituatie in Belarus hoog op de agenda van de Mensenrechtenraad blijft staan.

14. De EU is zeer ingenomen met de staakt-het-vuren-overeenkomst in **Gaza, die de gefaseerde vrijlating van de gijzelaars mogelijk zal maken, een einde zal maken aan de vijandelijkheden, en het menselijk leed in Gaza zal verlichten**. De EU juicht toe dat de gijzelaars, onder wie meerdere EU-onderdanen, zullen worden herenigd met hun familie en dat de hoognodige humanitaire hulp de burgers in Gaza zal bereiken. Het is cruciaal dat de overeenkomst volledig wordt uitgevoerd zodat alle gijzelaars kunnen worden vrijgelaten en er een definitief einde komt aan de vijandelijkheden. De EU zal vragen ervoor te zorgen dat volledige en ongehinderde toegang tot de Gazastrook wordt verleend voor humanitaire hulp en dat de hulp doeltreffend kan worden verstrekt aan degenen in nood, onder meer door VN-agentschappen en met name de UNRWA. De EU zal de meedogenloze terroristische aanslagen door Hamas op **Israël** van 7 oktober 2023 in de krachtigste bewoordingen blijven veroordelen. De EU zal de families van de slachtoffers en de gijzelaars van Hamas blijven steunen. De EU betreurt het onaanvaardbare aantal burgerslachtoffers, met name kinderen en vrouwen, in Gaza en op de Westelijke Jordaanoever, alsook de catastrofale gevolgen, zoals het risico op hongersnood, van het feit dat niet genoeg hulp Gaza binnenkomt. De EU dringt er bij alle partijen op aan te voldoen aan hun verplichtingen uit hoofde van het internationaal recht, met inbegrip van het internationaal recht inzake de mensenrechten en het internationaal humanitair recht, en wijst erop dat degenen die verantwoordelijk zijn voor schendingen van het internationaal recht ter verantwoording moeten worden geroepen. De EU zal eraan blijven herinneren dat de beschikkingen van het Internationaal Gerechtshof, die juridisch bindend zijn, integraal ten uitvoer moeten worden gelegd. De EU zal het aanhoudende geweld van extremistische kolonisten en de uitbreiding van illegale nederzettingen op de Westelijke Jordaanoever, met inbegrip van vernielingen, krachtig blijven veroordelen. De nederzettingen zijn in strijd met het internationale recht. De EU zal oproepen tot samenwerking met alle VN-mechanismen en tot eerbiediging van alle verplichtingen op het gebied van de mensenrechten. De EU veroordeelt alle schendingen van de mensenrechten. De EU zal zich blijven inzetten voor een alomvattende, rechtvaardige en duurzame vrede op basis van de tweestatenoplossing. In **Libanon** zal de EU de uitvoering van het staakt-het-vuren blijven ondersteunen en zal zij alle partijen blijven oproepen om de staakt-het-vuren-overeenkomst en Resolutie 1701 van de VN-Veiligheidsraad volledig uit te voeren, teneinde de veilige terugkeer van ontheemden aan beide zijden te waarborgen. De EU zal alle partijen oproepen het mandaat van Unifil te beschermen en steunen.

15. De EU zal de systematische schendingen van de mensenrechten in **Afghanistan** krachtig blijven veroordelen, met name de extreme gendergerelateerde discriminatie van vrouwen en meisjes door de Taliban, die mogelijk neerkomt op vervolging op grond van gender; dit is een misdaad tegen de menselijkheid in de zin van het Statuut van Rome inzake het Internationaal Strafhof, waarbij Afghanistan partij is. Die schendingen omvatten gendergerelateerd geweld, ontzegging van het recht op onderwijs voor allen, de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van verplaatsing, het recht op arbeid, en de ernstige inperking van de deelname van vrouwen en meisjes in alle domeinen en op alle niveaus van de maatschappij en het openbare leven, met inbegrip van het verbod om voor ngo's of de VN te werken, de zogenoemde wet inzake de bevordering van deugd en de preventie van zedeloosheid, en het recente besluit om de toegang van vrouwen en meisjes tot onderwijs in particuliere en openbare medische instellingen op te schorten. De EU zal blijven benadrukken dat de volledige, gelijkwaardige, betekenisvolle en veilige deelname van vrouwen en meisjes in alle domeinen en op alle niveaus van de maatschappij en het openbare leven moet worden gewaarborgd. De EU zal ook oproepen tot de bescherming van de rechten van personen die tot minderheden behoren, onder meer etnische en religieuze minderheden zoals de Hazara-gemeenschap, en van lhbt'i's. De EU zal steun verlenen aan de Bijstandsmissie van de Verenigde Naties in Afghanistan (Unama) in het kader van haar uitgebreide mandaat, dat een sterke mensenrechtencomponent omvat, en aan het mandaat van de speciale rapporteur voor de mensenrechtensituatie in Afghanistan. Ook zal zij de benoeming van de speciale gezant van de VN voor Afghanistan steunen, overeenkomstig Resolutie 2721 (2023) van de VN-Veiligheidsraad. De EU zal blijven benadrukken dat de Taliban verantwoordelijk is voor het waarborgen van de eerbiediging, bescherming en naleving van de mensenrechten en de fundamentele vrijheden, en zij blijft instaan voor humanitaire hulp en eerbiediging van het internationaal humanitair recht. De EU zal zich proactief inzetten voor het verkennen van mogelijke aanvullende verantwoordingsmechanismen die een duidelijke meerwaarde kunnen bieden. Zij zal de Taliban oproepen zich te houden aan de verplichtingen uit hoofde van het Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van discriminatie van vrouwen en het Verdrag inzake de rechten van het kind waarbij Afghanistan partij is.

16. De EU zal blijven herhalen dat de mensenrechtensituatie in **China**, onder meer in Tibet, Binnen-Mongolië, Hongkong en Xinjiang, haar ernstig zorgen baart. De EU zal China aansporen om daadwerkelijk samen te werken met de Hoge Commissaris van de VN en zijn Bureau en met alle internationale mensenrechtenmechanismen, onder meer met het oog op de uitvoering van de aanbevelingen in het evaluatieverslag over de mensenrechtenproblematiek in Xinjiang. De EU zal bijzondere aandacht besteden aan de volledige uitoefening van de mensenrechten en de uitoefening van de fundamentele vrijheden, met name van mening en meningsuiting, vereniging en vreedzame vergadering, de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging, met inbegrip van het recht van religieuze groepen om hun basisactiviteiten zonder inmenging uit te oefenen en vrijelijk hun religieuze leiders te kiezen, alsmede aan de bescherming van de rechten van vrouwen en meisjes, het behoud van culturele identiteit en het beëindigen van de toepassing van dwangarbeid. De EU zal nauwlettend blijven toezien op individuele gevallen van mensenrechtenverdedigers, met inbegrip van degenen die zich inzetten voor VN-mechanismen. Zij zal er bij China op aandringen de mensenrechten van iedereen te eerbiedigen, te beschermen en na te leven, ook van de bevolking van Hongkong, de Oeigoeren, de Tibetanen en van personen die tot etnische, religieuze, taalkundige en andere minderheden behoren. De EU zal opnieuw uiting geven aan haar bezorgdheid wat betreft de door China gedane internationale beloftes met betrekking tot Hongkong. De EU is bereid om waar mogelijk en met volledige eerbiediging van de universele mensenrechten, op multilaterale fora met China samen te werken, bijvoorbeeld met betrekking tot economische, sociale en culturele rechten.
17. De EU zal de **Democratische Volksrepubliek Korea (DVK)** verzoeken om gevolg te geven aan de bevindingen van de onderzoekscommissie van 2014 met betrekking tot de ernstige mensenrechtenschendingen in het land, en op zinvolle wijze met het mensenrechtensysteem van de VN samen te werken. De EU zal de DVK blijven oproepen om in te gaan op voorstellen tot een dialoog en om de betrekkingen met de internationale gemeenschap te hervatten, onder meer middels de verdere terugkeer van diplomatiek en humanitair personeel naar de DVK. Zij zal de DVK aansporen de mensenrechten te eerbiedigen, te beschermen en na te leven, en uitvoering te geven aan de aanbevelingen die voortvloeien uit de UPR-cyclus van 2024.

18. De EU zal de mensenrechtenschendingen in **Iran** blijven veroordelen en zal er bij de Iraanse autoriteiten op aandringen de mensenrechten voor iedereen te handhaven, met name voor vrouwen en meisjes en personen die tot religieuze en etnische minderheden behoren. De EU zal de Iraanse regering verzoeken een einde te maken aan executies, en een consistent beleid te voeren dat aanstuurt op de afschaffing van de doodstraf, en ten volle samen te werken met de VN-mensenrechtenmechanismen, met name de onafhankelijke onderzoeksmissie en de speciale VN-rapporteur voor Iran. Zij zal er bij Iran ook op aandringen alle willekeurig gedetineerde personen, met inbegrip van vreemdelingen en onderdanen met een dubbele nationaliteit, vrij te laten, de detentieomstandigheden in overeenstemming te brengen met de internationale normen en alle gedetineerden een eerlijke rechtsgang te bieden.
19. De EU zal oproepen tot beëindiging van al het geweld tegen burgers door het leger, tot vrijlating van alle gevangenen die willekeurig worden gedetineerd, met name als gevolg van de militaire staatsgreep van 2021, en tot stabiliteit en vreedzame verzoening in **Myanmar/Birma**. Zij zal oproepen tot de spoedige totstandkoming van een transparant, inclusief en geloofwaardig democratiseringstraject, zal de inspanningen van de Verenigde Naties en de Asean in dit verband ondersteunen en zal aandringen op de volledige uitvoering van Resolutie 2669 van de VN-Veiligheidsraad (2022). Zij zal oproepen tot meer samenhang tussen de standpunten binnen het VN-systeem, vooral middels het stroomlijnen van de acties van de verschillende VN-mandaathouders en -agentschappen ter plaatse. Zij zal blijven pleiten voor gerechtigheid en verantwoordingsplicht voor alle grove mensenrechtenschendingen, met inbegrip van conflictgerelateerd en gendergerelateerd geweld. Zij zal oproepen tot volledige, veilige en ongehinderde humanitaire toegang tot alle mensen in nood. De EU zal blijven pleiten voor de-escalatie van geweld en voor het terugdraaien van de toenemende militarisering van burgers, onder wie Rohingya in Rakhine en in vluchtelingenkampen. De EU zal steun blijven verlenen aan en zal blijven oproepen tot de versterking van de verantwoordingsmechanismen en het gebruik ervan, met inbegrip van het onafhankelijk onderzoeksmechanisme voor Myanmar (IIMM), ter ondersteuning van een spoedige eerlijke rechtsgang.

20. De EU zal de ernstige schendingen van de mensenrechten in **Sudan** blijven veroordelen, met inbegrip van het grootschalig seksueel en gendergebaseerd geweld, en de schendingen van de rechten van het kind. De EU zal alle partijen verzoeken de vijandelijkheden onmiddellijk te staken en het internationaal humanitair recht en het internationaal recht inzake de mensenrechten te handhaven en te eerbiedigen, en zal aandringen op ongehinderde toegang tot humanitaire hulp en de bescherming van humanitairehulpverleners. De EU zal zich gericht inzetten om te waarborgen dat er verantwoording wordt afgelegd voor de gruweldaden die in het hele land en elders zijn gepleegd, waaronder vele die mogelijk neerkomen op oorlogsmisdaden en misdaden tegen de menselijkheid. De EU zal de werkzaamheden van het ICC en de VN steunen en Sudan oproepen om samen te werken met de onafhankelijke deskundige in Sudan en de onafhankelijke internationale onderzoeksmissie inzake Sudan.
21. De val van het criminele regime van Assad is een historisch moment voor het **Syrische volk**, dat enorm heeft geleden en buitengewone veerkracht heeft getoond in zijn streven naar waardigheid, vrijheid en rechtvaardigheid. Allen moeten de kans krijgen mee te werken aan de hereniging, de stabilisering en de wederopbouw van het land, om het recht te herstellen en ervoor te zorgen dat verantwoording wordt afgelegd. Overgangsjustitie en eerbiediging van de mensenrechten zullen van cruciaal belang zijn voor duurzame vrede en verzoening. Alle partijen die verantwoordelijk zijn voor schendingen van het internationaal humanitair recht (IHR) of schendingen van de mensenrechten moeten ter verantwoording worden geroepen. Alle misdaden en schendingen van het recht inzake de mensenrechten door de partijen in de burgeroorlog in Syrië moeten worden onderzocht in het kader van overgangsjustitie. De EU dringt er bij alle actoren op aan verder geweld te voorkomen, de bescherming van burgers te waarborgen en het internationaal recht, het internationaal humanitair recht en het internationaal recht inzake de mensenrechten, met inbegrip van de rechten van vrouwen en kinderen, te eerbiedigen. Wij dringen aan op de bescherming van alle burgers zonder onderscheid, met inbegrip van personen die tot religieuze en etnische minderheden behoren. Het is van het grootste belang dat alle belanghebbenden een inclusieve dialoog - onder de leiding en zeggenschap van de Syriërs zelf - aangaan over alle belangrijke kwesties, om te komen tot een ordelijke, vreedzame en inclusieve transitie, met steun van de VN en in overeenstemming met de kernbeginselen van Resolutie 2254 van de VN-Veiligheidsraad. De EU zal haar niet-aflatende steun betuigen aan de onafhankelijke internationale onderzoekscommissie, het internationaal, onpartijdig en onafhankelijk mechanisme en de onafhankelijke instelling voor vermiste personen in de Arabische Republiek Syrië.

22. De EU zal met haar partners samenwerken om te zorgen voor een vreedzame en inclusieve democratische transitie in Venezuela, die de wil van de **Venezolaanse bevolking** weerspiegelt. De EU zal zich sterk maken voor een door Venezuela geleide dialoog die kan leiden tot een vreedzame en democratische oplossing voor de multidimensionale crisis. De EU zal oproepen tot beëindiging van de willekeurige opsluitingen, onder meer van onderdanen met een dubbele nationaliteit en vreemdelingen, en van de politieke repressie, in het bijzonder ten aanzien van mensenrechtenverdedigers, en tot de vrijlating van alle politieke gevangenen en de volledige eerbiediging van fundamentele vrijheden, zoals de vrijheid van meningsuiting, de vrijheid van vereniging en de vrijheid van vergadering. De EU dringt er bij Venezuela op aan constructief samen te werken met het Bureau van de Hoge Commissaris van de Verenigde Naties voor de mensenrechten, en met de onafhankelijke internationale onderzoeksmissie van de VN voor Venezuela.
23. De EU zal **Haïti** blijven steunen bij het aanpakken van zijn humanitaire crisis, het bevorderen van de mensenrechten, het bestrijden van extreem geweld door gewapende criminele groeperingen en het herstellen van de democratie en de rechtsstaat.
24. De Europese Raad zal het geweld tegen vreedzame demonstranten, politici en vertegenwoordigers van de media in **Georgië** met klem veroordelen. De EU zal de Georgische autoriteiten oproepen het recht op vrijheid van vergadering en vrijheid van meningsuiting te eerbiedigen, en zich te onthouden van het gebruik van geweld. De EU zal initiatieven steunen om alle gewelddaden te onderzoeken en de verantwoordelijken ter verantwoording te roepen.
25. De EU zal de mensenrechtensituatie in Azerbeidzjan op de voet volgen en een duurzame en blijvende vrede tussen Armenië en Azerbeidzjan blijven steunen.
26. Van **Turkije**, dat kandidaat-lidstaat van de EU en al geruime tijd lid van de Raad van Europa is, wordt verwacht dat het zijn respectieve verbintenissen nakomt.
27. De EU zal zich inspannen om de eerbiediging, bescherming en verwezenlijking van alle mensenrechten verder te ontwikkelen en versterken. De EU zal zich constructief inzetten voor de **thematische initiatieven** die in de Mensenrechtenraad en de Algemene Vergadering van de VN worden gepresenteerd. De EU zal het voortouw nemen bij thematische resoluties over de vrijheid van godsdienst en levensovertuiging en de rechten van het kind.

28. Wat **digitale technologieën en artificiële intelligentie** betreft, zijn sterke waarborgen nodig om de bescherming van de mensenrechten te waarborgen, onder meer in multilaterale en multistakeholderfora. De EU zal actief de universele mensenrechten en fundamentele vrijheden, de rechtsstaat en de democratische beginselen in de digitale ruimte bevorderen. De EU zal zich blijven inzetten voor een op mensenrechten gebaseerde aanpak in de digitale ruimte, onder meer op het gebied van artificiële intelligentie en andere nieuwe en opkomende technologieën. Dit houdt onder meer in dat wordt gepleit voor een open, vrij, inclusief, veilig, mondiaal, interoperabel en beveiligd internet voor iedereen en voor het behoud van de multistakeholderbasis, en voor de eerbiediging van de persoonlijke levenssfeer, en de bevordering van het recht op privacy en gegevensbescherming. Voortbouwend op het mondiaal digitaal pact zal de EU alle staten oproepen de publieke onlineruimte te beschermen en internetblokkades en online censuur te voorkomen, evenals onrechtmatige observatie, online haatzaaiende uitlatingen, digitaal gendergerelateerd geweld, informatiemanipulatie, desinformatie en cybercriminaliteit, een en ander met volledige inachtneming van het internationaal recht inzake de mensenrechten. Daartoe zal de EU de partnerschappen met gelijkgestemde landen en regio's actief uitbreiden en verdiepen, en zal zij blijven samenwerken met de particuliere sector, het maatschappelijk middenveld en de academische wereld. De EU zal samenwerken met het Bureau van de Hoge Commissaris voor de mensenrechten (OHCHR) en andere belangrijke partners, zoals de Raad van Europa, Unesco, de ITU en het Bureau voor digitale en opkomende technologieën, om het mondiaal digitaal pact uit te voeren.
29. De EU zal nog meer steun geven aan het handhaven, zowel online als offline, van het recht op **vrijheid van mening en meningsuiting**. Zij zal vastberaden steun blijven verlenen aan de mediavrijheid en het recht van journalisten en mediawerkers om onder veilige omstandigheden te werken, zonder angst voor intimidatie, bedreigingen en geweld. De EU zal zich inzetten om buitenlandse informatiemanipulatie tegen te gaan en de betrouwbaarheid van informatie te verbeteren, met inbegrip van het recht op toegang tot relevante, betrouwbare en nauwkeurige informatie. Gezien de toenemende beperkingen die aan het maatschappelijk middenveld worden opgelegd, zal de EU het recht op **vrijheid van vreedzame vergadering** en **vrijheid van vereniging** beschermen en bevorderen.

30. De EU zal een divers en onafhankelijk **maatschappelijk middenveld** actief ondersteunen, bevorderen en de nodige kracht geven, en zal opkomen voor zijn zinvolle deelname aan alle VN-fora. De EU zal elke vorm van represailles tegen **mensenrechtenverdedigers** en maatschappelijke organisaties, met inbegrip van die welke op enigerlei wijze met de VN samenwerken, krachtig veroordelen. De EU zal bijzondere aandacht besteden aan de specifieke risico's waarmee bepaalde categorieën mensenrechtenverdedigers worden geconfronteerd, want zij zijn vaak het slachtoffer van discriminatie, geweld en intimidatie, en zal een voortrekkersrol spelen bij de bevordering van een veilige en gunstige omgeving voor het maatschappelijk middenveld en alle mensenrechtenverdedigers, ook die in ballingschap. De EU zal bijzondere aandacht besteden aan bedreigingen aan het adres van mensenrechtenverdedigers en actoren uit het maatschappelijk middenveld, ook online, en aan transnationale repressie. De EU zal zich ook verzetten tegen wettelijke en administratieve maatregelen die de ruimte voor het maatschappelijk middenveld terugschroeven, zoals belemmeringen voor de registratie van ngo's, beperkingen van de toegang tot hulpbronnen, strenge doorlichtingsregels en omslachtige rapportageverplichtingen. De EU zal nauw samenwerken met de Hoge Commissaris van de VN voor de mensenrechten en met de mandaathouders van de speciale procedures om ervoor te zorgen dat de stem van het maatschappelijk middenveld en van mensenrechtenverdedigers wordt gehoord.
31. De EU zal herinneren aan haar principiële standpunt tegen de **doodstraf in alle gevallen en onder alle omstandigheden**, en zij zal alle landen die de doodstraf nog toepassen, oproepen deze af te schaffen of een moratorium te handhaven of in te voeren als eerste stap richting afschaffing. De EU zal de toepassing van de doodstraf met klem en ondubbelzinnig veroordelen, met name in gevallen waarin internationale minimumnormen worden geschonden, en zal krachtige steun verlenen aan de resoluties van de Mensenrechtenraad en de AVVN, waarin de nadruk wordt gelegd op de zorgwekkende gevolgen van deze wrede, onmenselijke en ontorende straf voor de mensenrechten. De EU zal zich beijveren voor de verdere ratificatie van het Tweede Facultatieve Protocol bij het Internationaal Verdrag inzake burger-rechten en politieke rechten.
32. De EU zal haar bezorgdheid uiten over het toegenomen gebruik van **foltering** of mishandeling als methode om politieke dissidentie te onderdrukken en de ruimte voor het maatschappelijk middenveld te beperken. De EU zal de nadruk leggen op het beëindigen van de handel in marteltuigen als een cruciale stap in de richting van de volledige uitbanning van foltering, en zal verdere stappen overwegen om de wereldwijde handel in goederen die voor foltering worden gebruikt, te verbieden.

33. De EU zal zich krachtig blijven verzetten en zal meer maatregelen nemen tegen alle vormen van **discriminatie**, met specifieke aandacht voor meervoudige en elkaar overlappende vormen van discriminatie zoals discriminatie op grond van geslacht, ras, etnische of sociale afkomst, godsdienst of levensovertuiging, politieke of andere denkbeelden, handicap, leeftijd, seksuele gerichtheid en genderidentiteit. De EU beklemtoont andermaal dat zij hecht aan gelijkheid en non-discriminatie, aan het recht van eenieder om het volledige scala aan mensenrechten en fundamentele vrijheden te genieten, en aan de bescherming van personen die zich in een achterstands-, kwetsbare of gemarginaliseerde situatie bevinden. De EU zal opnieuw bevestigen dat zij vastbesloten is het volledige en gelijke genot van alle mensenrechten door lhbt's te eerbiedigen, te beschermen en na te leven, en zal haar diepe bezorgdheid uiten over de alarmerende cijfers van geweld, discriminatie, stigmatisering en over de strafbaarstelling van relaties tussen personen van hetzelfde geslacht. De EU zal samenwerken in het kader van VN-mandaten die gericht zijn op de bestrijding van geweld en alle vormen van discriminatie, en zal de werkzaamheden van de VN in dit verband sterk blijven ondersteunen.
34. De EU blijft zich inzetten voor de opname van de rechten van personen met een handicap in de verschillende agendapunten en de werkzaamheden van multilaterale instellingen, en zij blijft zich inzetten om ervoor zorgen dat alle personen met een handicap gelijke rechten op volledige, doeltreffende en zinvolle participatie en inclusie genieten in alle aspecten van het sociale, culturele, educatieve, economische, civiele en politieke leven.
35. De EU zal alle staten blijven oproepen de mensenrechten van alle personen die tot nationale of etnische, religieuze en taalkundige **minderheden** behoren, te eerbiedigen, te beschermen en na te leven, ook in alle relevante fora. De EU zal hun recht om effectief deel te nemen aan het culturele, religieuze, sociale, economische en openbare leven bevorderen. De EU zal zich verzetten tegen alle vormen van aanzetten tot geweld en haat en van haatzaaiende uitlatingen, zowel online als offline, zonder af te doen aan het recht op vrijheid van mening en meningsuiting.

36. De EU zal meer doen om het volledige genot van alle mensenrechten door **ouderen** te bevorderen en leeftijdsdiscriminatie aan te pakken. De EU zal blijven samenwerken met de bevoegde VN-organen om de bescherming en het genot van de mensenrechten door ouderen te verbeteren.
37. De EU zal zich blijven inzetten voor de **rechten van het kind** en daarbij prioriteit geven aan de bescherming van kinderen tegen alle vormen van geweld, ook online, en aan universele toegang tot hoogwaardig en inclusief onderwijs. De EU zal bijzondere aandacht blijven besteden aan kinderen die door gewapende conflicten worden getroffen, door de coördinatie met VN-mechanismen te verbeteren, in overeenstemming met de geactualiseerde EU-richtsnoeren inzake kinderen en gewapende conflicten. De EU zal zich ervoor blijven inzetten alle vormen van discriminatie van kinderen uit te bannen.
38. De EU zal opnieuw verklaren sterk gehecht te zijn aan het bevorderen en beschermen van het **recht op vrijheid van godsdienst en levensovertuiging** voor alle personen over de hele wereld. De EU zal het recht van eenieder om al dan niet een godsdienst of levensovertuiging te hebben, zijn godsdienst of levensovertuiging te belijden of van godsdienst of levensovertuiging te veranderen, bevorderen en beschermen, en de strafbaarstelling van apostasie en het misbruik van blasfemiewetten veroordelen. De EU zal discriminatie, onverdraagzaamheid, geweld en vervolging op grond van godsdienst of levensovertuiging veroordelen, en elke vorm van aanzetten tot religieuze haat verwerpen.
39. De EU zal zich constructief blijven inzetten voor alle initiatieven in verband met de bestrijding van elke vorm van **racisme**, rassendiscriminatie, vreemdelingenhaat en daarmee samenhangende onverdraagzaamheid in de wereld, met inachtneming van haar aloude standpunt dat moet worden gezorgd voor de universele ratificatie en de volledige en daadwerkelijke uitvoering van het Internationaal Verdrag inzake de uitbanning van alle vormen van rassendiscriminatie, en dat het nodig is de verklaring en het actieprogramma van Durban uit te voeren en waar nodig de vervolgmecanismen ervan te rationaliseren en te stroomlijnen. De EU zal zinvol blijven deelnemen aan de onderhandelingen over een ontwerpverklaring van de VN over de eerbiediging, bescherming en naleving van de mensenrechten van mensen van Afrikaanse afkomst.

40. De EU blijft zich inspannen voor het uitdragen, beschermen en naleven van alle mensenrechten en voor de volledige en daadwerkelijke uitvoering van het actieprogramma van Peking en het actieprogramma van de Internationale Conferentie over Bevolking en Ontwikkeling (ICPD) en van de resultaten van de toetsingsconferenties ervan, en blijft zich in dit verband inzetten voor de bescherming van de seksuele en reproductieve gezondheid en rechten. De EU beklemtoont daarom haar toewijding aan het bevorderen, beschermen en naleven van de uitoefening van het recht van eenieder om volledige zeggenschap te hebben en in vrijheid en verantwoordelijkheid te beslissen over zaken die zijn of haar seksualiteit en seksuele en reproductieve gezondheid aangaan, zonder discriminatie, dwang of geweld. Ook benadrukt de EU de noodzaak van universele toegang tot hoogwaardige, betaalbare en volledige informatie over seksuele en reproductieve gezondheid, educatie – met inbegrip van uitgebreide seksuele voorlichting – en gezondheidszorg.
41. De EU bevestigt nogmaals haar krachtige inzet om alle economische, sociale en culturele rechten, waaronder het recht op onderwijs, voedsel, gezondheid, sociale zekerheid, adequate huisvesting en fatsoenlijk werk, te eerbiedigen, te beschermen en na te leven, en relevante initiatieven in dit verband te ondersteunen. Zij zal actief deelnemen aan besprekingen over de mensenrechten-economie, onder meer over de wijze waarop bij economische keuzes en beleidsmaatregelen prioriteit wordt gegeven aan menselijke waardigheid en gelijkheid, wat uiteindelijk zal leiden tot de verwezenlijking van de mensenrechten. Zij zal steun blijven verlenen voor universele toegang tot veilig, voldoende en betaalbaar drinkwater en tot dito sanitaire voorzieningen en hygiëne, met nadruk op het mensenrechtenaspect van deze kwesties. Zij zal het recht op onderwijs, het raakvlak met de digitale agenda, sociale en digitale inclusie, gendergelijkheid en de empowerment van alle vrouwen en meisjes, en non-discriminatie blijven bevorderen. De EU zal culturele rechten en de bescherming van cultureel erfgoed blijven bevorderen.

42. De EU zal met het OHCHR en de VN-werkgroep **bedrijfsleven en mensenrechten** blijven samenwerken om de uitvoering van de leidende beginselen van de VN (UNGP's) inzake bedrijfsleven en mensenrechten wereldwijd te bevorderen. Zij zal steun blijven verlenen aan de aanneming van nationale actieplannen in de lidstaten en partnerlanden, en zal een integraal EU-kader voor de uitvoering van de UNGP's blijven ontwikkelen. De EU-wetgeving inzake passende zorgvuldigheid in het bedrijfsleven op het gebied van duurzaamheid en de bestrijding van dwangarbeid vormt een belangrijke basis voor een versterkte betrokkenheid van de EU bij de VN, met inbegrip van thematisch overleg tussen zittingen, met name met betrekking tot een op consensus gebaseerd juridisch bindend instrument inzake bedrijfsleven en mensenrechten. Om slachtoffers beter te beschermen en een wereldwijd gelijk speelveld tot stand te brengen, is het belangrijk te streven naar een brede, regio-overschrijdende consensus tussen de VN-lidstaten.
43. Gezien de gevolgen van **klimaatverandering**, biodiversiteitsverlies, aantasting van het milieu en vervuiling voor de uitoefening van de mensenrechten van de huidige en toekomstige generaties, zal de EU met partners over de hele wereld blijven samenwerken ter bevordering van een op mensenrechten gebaseerde aanpak om de inspanningen op het gebied van klimaatmitigatie en -adaptatie op te voeren. De EU zal de staten, die in dit verband de verantwoordelijkheid dragen, herinneren aan hun verplichtingen en zich concentreren op de houders van rechten die het kwetsbaarst zijn voor de gevolgen van de drievoudige planetaire crisis. De EU zal de belangrijke rol van verdedigers van milieugerelateerde mensenrechten en mensenrechten van inheemse volkeren bevorderen en maatregelen om hen te beschermen, ondersteunen. De EU zal actief deelnemen aan besprekingen over het bevorderen van het mensenrecht op een schoon, gezond en duurzaam milieu. Zij zal ervoor pleiten dat de doortastende en dringende maatregelen die in het kader van de groene transitie nodig zijn, rechtvaardig en inclusief zijn.

44. De EU zal de rechten van **inheemse volken**, zoals vastgelegd in de VN-Verklaring over de rechten van inheemse volken en in het internationaal mensenrechtenrecht, blijven bevorderen, en zal in dat verband actief deelnemen aan alle fora waar de rechten van inheemse volken worden besproken. De EU zal actief blijven deelnemen aan alle inspanningen om de volwaardige, effectieve en zinvolle deelname van vertegenwoordigers en instellingen van inheemse volken aan ter zake dienende organen van de Verenigde Naties, onder meer aan vergaderingen van de Mensenrechtenraad, te vergroten wat betreft kwesties die hen aangaan. De EU zal benadrukken hoe belangrijk het is inheemse mensenrechtenverdedigers, ook wat betreft grond, natuurlijke hulpbronnen en de bescherming van het milieu, de biodiversiteit en het klimaat, te beschermen en ervoor te zorgen dat zij de mensenrechten kunnen bevorderen zonder angst voor represailles. De EU zal volwaardige, effectieve en zinvolle deelname en leiderschap van inheemse vrouwen bevorderen. De EU zal benadrukken dat inheemse kinderen toegang moeten kunnen krijgen tot onderwijs in hun eigen taal en cultuur.
45. De EU zal zich blijven inspannen om armoede uit te bannen en duurzame en inclusieve ontwikkeling tot stand te brengen, waarbij de eerbiediging, bescherming en naleving van alle mensenrechten worden bevorderd, zonder discriminatie op welke grond dan ook. De EU zal herinneren aan haar voorbehoud bij het huidige ontwerp van juridisch bindend instrument inzake het **recht op ontwikkeling**, en tegelijkertijd constructief blijven werken aan dit dossier, onder meer bij eventuele toekomstige besprekingen over een ontwerp van juridisch bindend instrument. In dit verband zal zij het beginsel van universaliteit van de mensenrechten blijven bevorderen, benaderingen afwijzen die niet volledig in overeenstemming zijn met het internationaal recht inzake de mensenrechten of die de verplichtingen van staten op het gebied van de mensenrechten zouden kunnen ondermijnen door het recht op ontwikkeling boven andere mensenrechten te plaatsen, en ervoor pleiten dat iedereen altijd en overal als houder van rechten wordt erkend, terwijl staten in de eerste plaats verantwoordelijk en verplicht zijn voor de volledige verwezenlijking van alle mensenrechten.

46. De EU zal de acties ter handhaving van het internationaal recht en van de mensenrechten met betrekking tot **vluchtelingen, intern ontheemden en migranten** blijven opvoeren, met name met betrekking tot het grondrecht om asiel aan te vragen en het beginsel van non-refoulement, en met bijzondere aandacht voor personen in een kwetsbare situatie. De EU zal mogelijkheden blijven bieden voor legale migratietrajecten, met volledige inachtneming van de nationale bevoegdheden. Zij zal alle staten verzoeken mensenhandel en -smokkel te voorkomen en te bestrijden. De EU herhaalt dat zij vastbesloten is de instrumentalisering van migranten voor politieke doeleinden tegen te gaan, met volledige inachtneming van de mensenrechten en het internationaal recht. De EU zal geen enkel land toestaan haar waarden, waaronder het recht om asiel aan te vragen, te misbruiken en haar democratieën te ondermijnen.
47. De EU zal er bij alle staten op aandringen ervoor te zorgen dat hun **respons op terrorisme en georganiseerde criminaliteit**, met inbegrip van onderzoek en vervolging, volledig strookt met het internationaal recht.
48. De EU herhaalt dat zij vastbesloten is vooruitgang te boeken bij de uitbanning van **gedwongen verdwijningen**, waarbij zij zal voortbouwen op de resultaten van het eerste Wereldcongres over gedwongen verdwijningen.
-